Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21.12.2010, sp. zn. 29 Cdo 4002/2009, ECLI:CZ:NS:2010:29.CDO.4002.2009.1

Číslo: 91/2011

Právní věta: Výstraha, daná členovi družstva podle ustanovení § 231 odst. 4, věty první, obch. zák., musí obsahovat alespoň (skutkové) vymezení členské povinnosti, jejíhož porušení se člen družstva dopouští, jakož i konkrétní označení následků, které jsou s dalším porušováním dané povinnosti spojeny (možnost vyloučení z družstva).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 21.12.2010

Spisová značka: 29 Cdo 4002/2009

Číslo rozhodnutí: 91

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Družstvo, Vyloučení člena družstva

Předpisy: § 231 odst. 4 obch. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 22. 8. 2008 K r a j s k ý s o u d v Ústí nad Labem zamítl „žalobu“ o určení neplatnosti usnesení členské schůze Stavebního bytového družstva D. (dále jen „družstvo“) konané dne 10. 10. 2006 (dále jen „členská schůze“), jímž bylo potvrzeno vyloučení navrhovatelů z družstva.

K odvolání navrhovatelů V r c h n í s o u d v Praze usnesením ze dne 7. 5. 2009 změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že předmětné usnesení členské schůze družstva prohlásil za neplatné (výrok I.) a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů (výrok II.).

Přitom vyšel z toho, že:

1) Představenstvo družstva na zasedání konaném dne 8. 9. 2003 rozhodlo o vyloučení navrhovatelů z družstva, a to pro neplacení nájemného; příslušné rozhodnutí představenstva bylo písemně vyhotoveno dne 25. 9. 2003.

2) Proti tomuto rozhodnutí se navrhovatelé odvolali.

3) Členská schůze družstva dne 10. 10. 2006 odvolání věcně projednala a potvrdila rozhodnutí představenstva o vyloučení navrhovatelů z družstva.

Odvolací soud – cituje ustanovení § 231 odst. 4 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku –

zdůraznil, že placení nájmu je jednou ze základních povinností členů družstva a neplatí-li člen řádně nájemné, porušuje své členské povinnosti. Před vlastním rozhodnutím o vyloučení člena družstva pro neplacení nájemného mu však musí být dána výstraha. V projednávané věci sice družstvo navrhovatele upomínalo o zaplacení dlužného nájemného, nedalo jim ale před rozhodnutím představenstva o jejich vyloučení z družstva výstrahu požadovanou označeným ustanovením a článkem 23 odst. 1 písm. a) stanov družstva. Proto uzavřel, že představenstvo nerozhodlo o vyloučení navrhovatelů platně, a neplatné je tak (pro rozpor se zákonem i stanovami) i napadené usnesení členské schůze.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu – a to výslovně proti všem výrokům – podalo družstvo dovolání, jehož přípustnost se opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, uplatňuje přitom dovolací důvody podle § 241a odst. 2 a odst. 3 o. s. ř.

Dovolatel považuje za nesprávný „skutkový“ závěr odvolacího soudu, podle něhož neudělil navrhovatelům před jejich vyloučením výstrahu. Má za to, že tuto výstrahu udělil, namítaje, že „v řízení bylo dalšími důkazy prokázáno, že žalovaný adresoval žalobcům před jejich vyloučením celou řadu písemností, jejichž obsahem byly výzvy a výstrahy za účelem vynucení řádného plnění členských práv a povinností.“

Dovolatel rovněž namítá, že navrhovatelé dodnes neprokázali, že podali odvolání proti rozhodnutí představenstva družstva o svém vyloučení včas. Dle jeho názoru navrhovatelé toto odvolání podali po lhůtě tří měsíců (určené v článku 23 odst. 5 stanov družstva) ode dne, kdy se dozvěděli, nebo mohli dozvědět o daném rozhodnutí. Marným uplynutím této lhůty tak zaniklo jejich právo odvolání podat a rozhodnutí o jejich vyloučení se stalo nevratným.

Rozhodnutí členské schůze družstva proto dle dovolatele „nemělo vliv na právní postavení žalobců v družstvu, neboť toto rozhodnutí bylo ze své povahy deklaratorní.“ Navrhovatelé nemají na určení neplatnosti usnesení členské schůze naléhavý právní zájem.

Odvolací soud dle dovolatele vycházel z neúplně a nesprávně zjištěného skutkového stavu věci, když v rozporu s § 120 o. s. ř. nezjišťoval (blíže nekonkretizované) okolnosti rozhodné pro posouzení věci a řádně se jimi nezabýval. Dovolatel se rovněž domnívá, že řízení před odvolacím soudem je postiženo (taktéž blíže nespecifikovanou) vadou, jež mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

S ohledem na výše uvedené dovolatel navrhuje, aby rozhodnutí odvolacího soudu bylo zrušeno a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Navrhovatelé ve vyjádření k dovolání zdůrazňují, že dovolatel neuvádí žádné podstatné skutečnosti, které by „rozsudek“ odvolacího soudu zpochybňovaly, a navrhují proto rozhodnutí odvolacího soudu „potvrdit“.

N e j v y š š í s o u d dovolání zčásti zamítl.

Z odůvodnění:

V rozsahu, ve kterém dovolání směřuje proti výroku napadeného usnesení, jímž odvolací soud rozhodl o nákladech řízení, je Nejvyšší soud bez dalšího odmítl podle § 243b odst. 5 a § 218 písm. c) o. s. ř. jako objektivně nepřípustné (srov. usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem 4/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Dovolání proti výroku rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.; není však důvodné.

Podle ustanovení § 231 odst. 4 obch. zák. (ve znění účinném ke dni rozhodnutí představenstva o vyloučení navrhovatelů z družstva, tj. k 8. 9. 2003) může být člen vyloučen, jestliže opětovně a přes výstrahu porušuje členské povinnosti, nebo z jiných důležitých důvodů uvedených ve stanovách. Fyzická osoba může být vyloučena také, byla-li pravomocně odsouzena pro úmyslný trestný čin, který spáchala proti družstvu nebo členu družstva. O vyloučení, které musí být členu písemně oznámeno, rozhoduje, pokud stanovy neurčují jinak, představenstvo. Proti rozhodnutí o vyloučení má právo podat člen odvolání k členské schůzi. Není-li právo na odvolání uplatněno do tří měsíců ode dne, kdy se člen dověděl nebo mohl dovědět o rozhodnutí o vyloučení, zaniká.

Placení nájemného je jednou z členských povinností člena vůči bytovému družstvu; rozhodnutí představenstva družstva o vyloučení člena pro neplacení nájemného proto s ohledem na ustanovení § 231 odst. 4 obch. zák. musí vždy předcházet výstraha, ačkoli z výslovného znění článku 23 odst. 5 stanov družstvu tato povinnost nevyplývá. Jestliže jsou stanovy družstva v této části v rozporu s kogentním ustanovením zákona, přičemž tento rozpor nezpůsobuje neplatnost celých stanov, platí namísto stanov příslušné ustanovení zákona (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 6. 1996, sp. zn. 2 Odon 25/96, uveřejněný v časopise Soudní Judikatura číslo 8, ročníku 1997, pod číslem 66).

I když zákon náležitosti výstrahy výslovně neuvádí, vyplývá z jejího účelu, že výstraha musí obsahovat alespoň (skutkové) vymezení členské povinnosti, jejíhož porušení se člen družstva dopouští, jakož i konkrétní označení následků, které jsou s dalším porušováním dané povinnosti spojeny (možnost vyloučení z družstva).

Upozornilo-li družstvo navrhovatele a) dopisem ze dne 21. 7. 2003, jímž jej upomínalo k zaplacení dlužného nájemného, že nenapraví-li „vážné porušení povinností jako nájemníka, nájemce a člena družstva“, bude z toho „nuceno vyvodit příslušné důsledky“, aniž by konkretizovalo, že tímto „příslušným důsledkem“ je vyloučení navrhovatele a) z družstva, nelze uvedený dopis (stejně jako ostatní obdobně formulovanou korespondenci mezi družstvem a navrhovateli) považovat za výstrahu před vyloučením ve smyslu § 231 odst. 4 obch. zák., ale za pouhou upomínku k zaplacení dlužné částky.

Závěr odvolacího soudu, podle něhož rozhodnutí o vyloučení navrhovatelů z družstva nepředcházela výstraha a usnesení členské schůze, jímž bylo potvrzeno rozhodnutí představenstva o vyloučení navrhovatelů z družstva, je proto neplatné, je tudíž správný.

Na tomto závěru pak nemůže ničeho změnit ani dopis ze dne 15. 9. 2003, vyhotovený a doručený navrhovatelům až po rozhodnutí představenstva o vyloučení navrhovatelů.

Tvrzení, podle něhož odvolání navrhovatelů proti rozhodnutí představenstva družstva o jejich vyloučení bylo opožděné (a jejich členství v družstvu tak zaniklo marným uplynutím lhůty k podání odvolání), uplatnil dovolatel v rozporu s ustanovením § 241a odst. 4 o. s. ř. poprvé až v dovolání; jeho prostřednictvím tudíž správnost napadeného rozhodnutí zpochybnit nelze. Pouze na okraj Nejvyšší soud poznamenává, že ani členská schůze družstva nepovažovala odvolání navrhovatelů za opožděné a rozhodnutí představenstva o jejich vyloučení z družstva potvrdila z věcných důvodů.

Konečně správnost napadeného rozhodnutí nemohla být zpochybněna ani prostřednictvím obecně formulovaných námitek, podle nichž odvolací soud „nezjišťoval skutečnosti rozhodné pro posouzení věci“ a řízení zatížil vadou, jež mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí věci. Je tomu tak proto, že pouhá citace textu ustanovení § 241a odst. 2 písm. a), odst. 3 o. s. ř. není (pojímáno z obsahového hlediska) řádným uplatněním dovolacího důvodu. Z takto pojatých námitek totiž v žádném směru neplyne, jaké konkrétní skutečnosti odvolací soud pominul a jakou vadou řízení zatížil, a proto Nejvyšší soud, jsa vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich obsahovým vymezením (§ 242 odst. 3, věta první, o. s. ř.), k nim nemohl přihlédnout (srov. mutatis mutandis usnesení Nejvyššího soudu

ze dne 27. 1. 2005, sp. zn. 29 Odo 1060/2003, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 3, ročník 2005, pod číslem 31).

Z uvedených důvodů Nejvyšší soud, který neshledal ani jiné vady, k jejichž existenci u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), dovolání směřující proti výroku ve věci samé podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.